

Erfgoed en corona Hengelen naar oplossingen

9 maart 2021 – Martine van Lier – voorzitter FIM

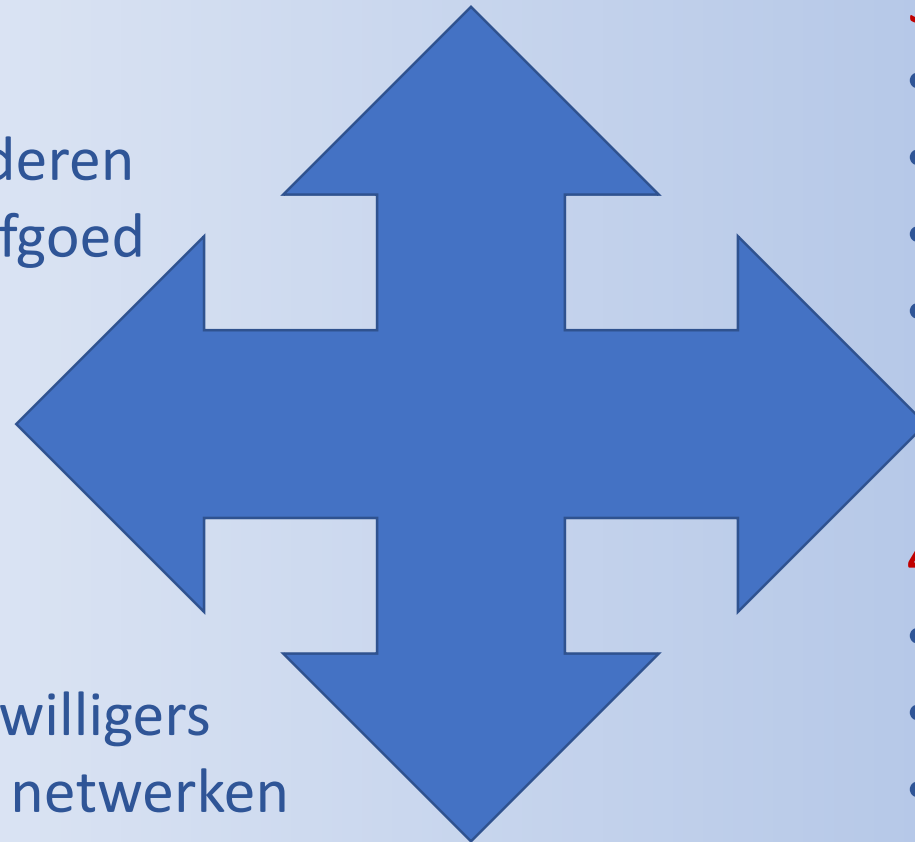
Ervaringen in erfgoedland

1. Praktisch

- Thuiswerken
- Digitaal vergaderen
- Onderhoud erfgoed

2. Sociaal

- Bezoekers
- Kwetsbare vrijwilligers
- Verbanden en netwerken

3. Financieel

- Lonen
- Bedrijfskosten en belastingen
- Instandhouding
- Verduurzaming en innovatie

4. Strategisch

- Ieder voor zich of samenwerken
- Bezuinigen of innoveren
- Doen wat we deden of durven we te veranderen...

1. Praktische ervaringen

Digitaal werken

- Professionals passen zich aan
- Veiligheid vrijwilligers
- Vasthouden vrijwilligers
- Vaardigheden vrijwilligers

2. Sociale ervaringen

Omgaan met onzekerheid

- Veiligheid voorop - Protocol openstelling monumenten
- Erfgoedparticipatie: Samenwerken, ontwikkelen en ondernemen

FEDERATIE
INSTANDHOUDING
MONUMENTEN

ERFGOEDPLATFORM

Kunsten '92

PROTOCOL MONUMENTEN

Protocol ter bescherming en veiligheid van medewerkers waaronder vrijwilligers, bezoekers e.a. bij heropenstelling van monumenten.

Dit Protocol bevat richtlijnen die zijn opgesteld door de brancheorganisaties Erfgoedplatform Kunsten'92 en de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) op verzoek van de sector en in overleg met (een vertegenwoordiging van) erfgoedprofessionals- en vrijwilligers. Het vormt de basis voor het weer openstellen van monumenten. Aanvullend aan dit protocol kan binnen specifieke onderdelen van de monumentensector een verdere uitwerking worden gegeven, aangezien monumenten veel van elkaar verschillen. Het is de bedoeling dat iedereen ervoor zorgt dat de veiligheid voor bezoekers, medewerkers waaronder vrijwilligers gewaarborgd wordt.

Ten geleide:

- Onderstaand protocol geldt voor de gehele monumentenbranche.
- Basis voor openstelling is om onderstaande richtlijnen waar mogelijk te volgen.
- Als er updates komen op deze afspraken worden deze zo snel mogelijk gecommuniceerd.
- Blijf zelf goed geïnformeerd en houd u aan de RIVM-richtlijnen (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19>).

1. Voor monumentenorganisaties, eigenaren en beheerders van monumenten:

- De regels hangen bij de ingang van het monument en worden binnen herhaald.
- De regels voor bezoekers – waaronder leveranciers e.d. – staan tevens (indien aanwezig) op de website(homepage) van het monument.
- Werkzaamheden door de medewerkers en vrijwilligers worden vanuit huis gedaan indien de aard van het werk het toelaat.
- Geef het maximaal aantal bezoekers dat tegelijkertijd in het monument aanwezig kan zijn duidelijk aan: in en om het monument en op uw website en sociale media.
- Geef aan dat het monument tot nader order uitsluitend per reservering te bezoeken is. Deze reservering kan persoonlijk (bijvoorbeeld via de telefoon of mail) of met gebruikmaking van een reserveringssysteem. Momenteel wordt onderzocht of de sector gezamenlijk gebruik kan maken van een online reserveringssysteem.
- Hanteer 'toegangsterns' zoals uitgelegd onder punt 6 ('Uitleg systeem toegangsterns') of hanteer een andere methode om het aantal bezoekers in het monument te tellen.
- Zorg dat iedereen 1,5 meter afstand tot elkaar kan houden in het monument maar ook vóór het monument (of in de directe omgeving). Gebruik eventueel tapes op de vloer(en) en daarbuiten om de afstand van 1,5 meter aan te geven.
- Breng in het monument en, indien noodzakelijk, ook buiten het monument, waar mogelijk een 1-richting routing aan, met separate in- en uitgang.

UITNODIGING

PREVIEW SUBSIDIEREGELING

VIND ELKAAR IN ERFGOED

WERKEN DE FARO-WERKWIJZE

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

3. Financiële ervaringen - Monumenten in moeilijkheden

- **Problemen vooral**
  - Betalen loonkosten
  - Betalen bedrijfskosten: huur, nutslasten, belastingen
  - **Instandhouding**
- **Wegvallen inkomsten**
  - Publieksinkomsten: entrees, eigen horeca, winkelopbrengsten
  - Verhuur aan derden
  - Combinatie van publieksinkomsten en verhuur

Financiële onderbouwing schade

Financiële enquête FIM in 2020

Rekening gehouden met:

- terugval in omzet - inkomsten
- aanwezigheid van reserves
- kosten die nu niet gemaakt hoeven te worden

Schade voor de sector van 40 miljoen na 2 maanden, **oplopend tot 85 miljoen** na 6 maanden

⇒ belangenbehartiging:
gesprekken met OCW,
RCE en NRF

Aanvullende steun door OCW

voor culturele, creatieve en erfgoedsector

15 april 2020
300 miljoen
aanvullende
steun

50 miljoen voor
Opengestelde
Monumenten-
Lening

Werkgelegenheid
Vestigingsklimaat
Creativiteit

28 oktober 2020
482 miljoen
extra steun
20 miljoen voor
Opengestelde
Monumenten-Lening

en 15 miljoen voor het Varend Erfgoed

Opengestelde Monumenten Lening

Maar ...

De vraag bij Restauratiefonds naar Opengestelde Monumentenlening blijft achter bij de verwachting.

**Hoe komt dat?
Welke dilemma's spelen er?**

Mogelijke oorzaken

1. Klap komt pas in 2021

2. Voldoende eigen vermogen

3. Er lopen al leningen ...

4. Fondsen worden huiverig ...

Nog meer oorzaken

5. Voorzichtigheid

6. Bestuurlijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid

Eerst bezuinigen

7. Onderhoud uitstellen ...

... Maar wat kost dat straks?

En nog meer bezuinigen

8. Medewerkers eruit ...

Maar wie pakt straks de draad weer op?

4. Strategische ervaringen

NMo NU
Netwerk en uitwisseling

Duik in je cijfers: Weer- en wendbaar door de crisis

Ben jij betrokken bij de exploitatie van een monument en wil je ook de cijfers laten meewegen in jouw antwoord op de coronacrisis? Voordat je belangrijke beslissingen neemt, is het raadzaam om je financiële plaatje op orde te hebben. Hoe doe je dat? Welke cijfers moet je boven water krijgen? Het is niet moeilijk, we helpen je graag op weg tijdens een dik uur Zoomen.

Bezoek deze NMo NU bijeenkomst voor bestuurders (penningmeesters), directeuren, beheerders, administrateurs en iedereen die die financieel overzicht nodig heeft om te sturen in deze uitdagende tijd. De bijeenkomst biedt ruimte voor het uitwisselen en delen van actuele vragen of zorgen en waardevol advies.

Datum: 4 februari 2021

Inloop: 15.15 uur **Start:** 15:30 uur **Online borrel:** 16:30 uur **Einde:** 17:00 uur

Meld je [hier](#) aan, dan ontvang je een dag voor aanvang de Zoomlink.

Programma:

Begroeting door Marlo Reeders, directeur NMo

Introductie door moderator Yvonne Ploum, directeur ErfgoedAcademie

Frieke Hurkmans, directeur-bestuurder Stichting Pieterskerk Leiden

Vorige NMo NU bijeenkomst vertelde Frieke over haar ervaringen tijdens de coronacrisis. Ditmaal vertelt zij als bedrijfskundige hoe je de belangrijkste financiële inzichten op eenvoudige wijze kan verkrijgen.

Martine van Lier, voorzitter Federatie Instandhouding Monumenten (FIM)

Wat zijn de gevolgen van de keuzes die je tijdens deze crisis moet maken? Bestaan hier dilemma's? Op welke manier kun je zorg dragen voor de toekomst van je monument en personeel?

Hans Jacobs, Senior medewerker Partners, Strategie en Ontwikkeling Nationaal Restauratiefonds

Heb je nog vragen over wat de speciale lening voor rijksmonumenten inhoudt of voor wie deze bedoeld is? Hans licht namens het Restauratiefonds graag toe hoe dit in zijn werk gaat. Met voorbeelden laat hij zien op welke manier de lening juist nu perspectief biedt.

Online borrel

Deze NMo NU bijeenkomst is tot stand gekomen in samenwerking met:

erfgoedAcademie
voor erfgoedprofessionals van nu

Restauratiefonds.

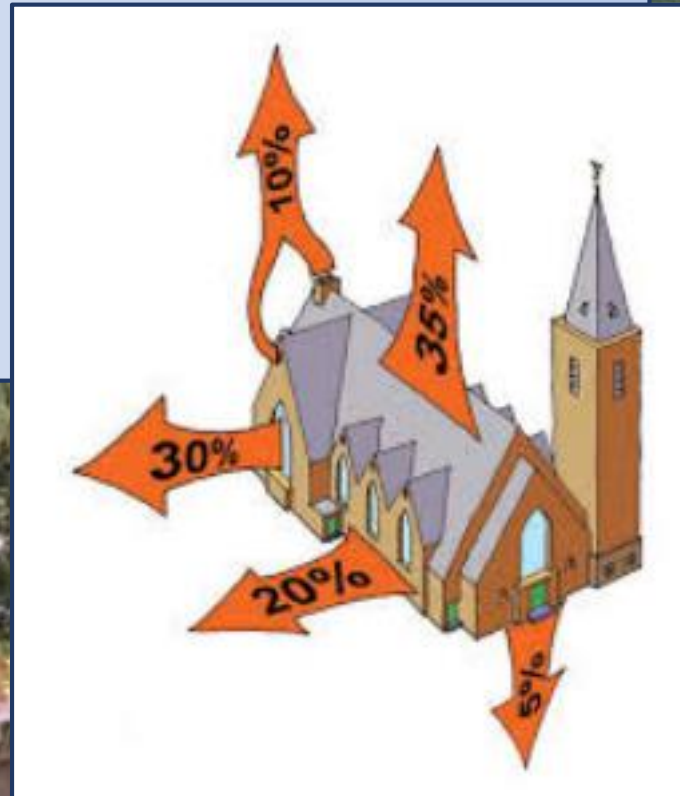
Apart of samen

- Samenwerking wordt sterker:
- Erfgoedplatform en FIM
- Protocol openstelling monumenten
- Nmo NU, ErfgoedAcademie, Restauratiefonds, Pieterskerk en FIM: Webinars OML en financiële bedrijfsvoering
- I.o. ... gezamenlijke verkiezingsfilm!

Bezuinigen of innoveren

Bedrijfsvoering aanpassen

- Ander verdienmodel ontwikkelen
- Verduurzamen

Nieuwe paden

Herwaardering eigen land
Duurzame landbouw
Duurzaam transport

Erfgoed naar de toekomst

Strategische ervaringen

Samenwerking loont

Het erfgoedveld beweegt en denkt
mee ... *graag ook met de RCE!*

Dank voor uw aandacht!

info@fimnederland.nl